

Vårdhygieniska riktlinjer vid virusorsakade luftvägsinfektioner

Riktlinjen avser covid-19, influensa, RSV och andra virusorsakade luftvägsinfektioner.

Bakgrund

Luftvägsvirus smittar via kontakt, droppar och via luften. Långvarig patientkontakt eller nära kontakt med patientens luftvägar kan öka risken för smitta. Inkubationstiden för virusorsakade luftvägsinfektioner är vanligtvis 1-5 dagar och smittsamhet kan föreligga från 1–2 dagar före till cirka 5 dagar efter symtomdebut.

Smittsamhetsbedömning

Virusorsakade luftvägsinfektioner kan smitta från någon dag innan symtomdebut och smittsamheten är som störst under perioden kring insjuknandet och ett par dagar framåt. Därefter kan smittsamheten variera i längd, bland annat beroende på personens immunförsvar och sjukdomens allvarlighetsgrad. Individuella bedömningar kan därför behöva göras.

En vuxen person utan immunsuppression kan som regel betraktas som smittfri när alla av följande kriterier är uppfyllda:

- 5 dagar efter symtomdebut
- feberfrihet i minst 24 timmar
- klinisk förbättring

Om en patient inte har några symtom alls bedöms hen som smittsam i 5 dagar efter provtagningsdatum.

Vaccinationsstatus påverkar inte bedömningen om smittfrihet.

Några skillnader gällande smittsamhet för olika virus

RSV hos barn och immunsupprimerade: Dessa grupper kan utsöndra virus länge. Vid sjukhusvård för RSV rekommenderas därför smittförebyggande åtgärder under hela sjukhusvistelsen.

Influensa med antiviral behandling: Har patienten fått antiviral behandling i minst tre dagar och varit stabilt förbättrad under de senaste 24 timmarna kan smittsamheten bedömas ha upphört.

Covid-19 hos immunosupprimerade eller vid IVA-vård: Personer med bekräftad covid-19 och immunosuppression eller kritisk sjukdom som vårdats på IVA behöver en individuell bedömning. Som riktmärke bedöms smittsamheten vara låg vid mer än ett dygns feberfrihet, stabil klinisk förbättring och minst 14 dagar efter symtomdebut.

Skärpta hygienrutiner

Följande skyddsutrustning gäller så länge patienten bedöms vara smittsam:

Vid patientnära arbete inom 2 meter används i första hand:

- Vätskeavvisande munskydd typ IIR
- Visir eller skyddsglasögon

Vissa situationer kan öka risken för smitta och då rekommenderas:

- Andningsskydd typ FFP2 eller FFP3
- Visir eller skyddsglasögon

Exempel på situationer med ökad smittrisk:

- Långvarig vistelse på vådrummet (exempelvis vid vak).
- Nära kontakt med patient med kraftig hosta.
- Åtgärder som utförs mycket nära eller i patientens luftvägar (exempelvis sugning av luftvägar, munvård, andningsträning, inducerat sputum, hostmaskin, intubation, extubation, bronkoskopi, hjärt-lungräddning).
- Arbete i hemmet hos patient med konstaterad covid-19 (krav från Arbetsmiljöverket pga. förväntad sämre ventilation i hemmiljö).

I övrigt gäller noggrann följsamhet till basala hygienrutiner.

Munskydd/andningsskydd och visir behöver inte bytas/rengöras mellan patienter med pågående luftvägsinfektion.

Placering av patient

Öppenvård

Patienten ska inte vänta i väntrum utan tas direkt till undersökningsrum. All provtagning ska ske i undersökningsrummet.

Inläggning på sjukhus

Patient som läggs in och har misstänkt eller bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion ska vårdas på enkelrum. Möjligen kan samvård ske med andra patienter med samma luftvägsvirus. Patienten ska inte vistas i allmänna utrymmen.

Patient i slutenvård som exponerats för smitta

För patient som exponerats under vårdtiden eller inom 48 timmar före inläggning, gäller följande:

- Vårda om möjligt patienten på enkelrum de första dagarna. Om detta inte är möjligt, undvik samvård med patient som riskerar att bli svårt sjuk.

- Uppmana patienten att vara uppmärksam på symtom under första veckan från exponeringen.
- Prova patienten om symtom tillkommer.

Influensa – profylax och behandling som smittförebyggande åtgärd

Vid exponering för influensa, ta ställning till insättande av profylaktisk behandling till exponerade patienter och till behandling av indexpatienten. Detta kan förhindra insjuknande hos exponerade samt förkorta symtomtiden och lindra sjukdomsbild hos den sjuke, vilket minskar risken för fortsatt smittspridning.

Städning rengöring och desinfektion

Daglig städning

- Bearbeta tagytor i patientens närhet med ytdesinfektion med rengörande effekt i vårdrum och hygienutrymme. Övriga ytor städas med fuktad mikrofiberduk.
- Använda mikrofiberdukar och moppar läggs i plastpåse för vidare transport till tvätt.
- Moppstativet ska desinfekteras efter avslutad städning.

Slutstädning

- Skicka kuddar, täcken, filter samt tyg- och duschdraperier till tvätt.
- Släng engångsmateriel som varit i patientens närhet eller hanterats av personal.
- Släng engångsmateriel som förvarats i närförråd om inte renhetsgraden kan garanteras.
- Bearbeta tagytor med ytdesinfektion med rengörande effekt.
- Golv städas med förfuktad mopp. Använda mikrofiberdukar och moppar läggs i plastpåse för vidare transport till tvätt.

Punktdesinfektion

Vid spill av kroppsvätskor utförs punktdesinfektion med ytdesinfektion med rengörande effekt.

Tvätt

Tvätt hanteras som vanligt. Tvätt som är kraftigt nedsmutsad av kroppsvätskor läggs i en vattenlöslig tvättsäck tillsammans med torr tvätt så att inte säcken löses upp under transporten. Stoppa den vattenlösliga tvättsäcken i en vanlig tvättsäck och låt det rosa plastbandet hänga ut väl synligt för tvätteriets personal.

Avfall

Avfall hanteras som vanligt. Avfall som är kraftigt kontaminerat av kroppsvätskor slängs i behållare för smittförande avfall (orange plastbehållare med gult lock).

Behandling/undersökning på annan enhet

Informera mottagande enhet om att patienten är smittsam. Patienten förs direkt till undersöknings- eller behandlingsrum.

Vuxna patienter som tolererar munskydd kan med fördel använda det under transporten. Uppmana annars patienten att hosta och nysa i papper. Barn är undantagna från att använda munskydd.

Transporter

Smittsam patient ska inte samtransporteras med andra. Informera vid beställning av sjukresa om att patienten har en pågående luftvägsinfektion. Enligt sekretesslagen har chauffören ingen rättighet att bli informerad om vilken smitta patienten bär på.

Vuxna patienter som tolererar munskydd kan med fördel använda det under transporten. Uppmana annars patienten att hosta och nysa i papper. Barn är undantagna från att använda munskydd.

Besökare

Besök ska undvikas så länge patienten är smittsam, men kan beviljas under särskilda omständigheter. Vårdande enhet beslutar om besök och om eventuella åtgärder måste vidtas för att förhindra smittspridning till besökare.

Vårdpersonal

Vaccination

Vårdpersonal rekommenderas att vaccinera sig mot influensa inför varje influensasäsong. Vaccinationen syftar både till att skydda personalen mot sjukdom, men också till att minska risken för smittspridning till patienter och kollegor.

Gravid vårdpersonal

Gravid vårdpersonal kan i de flesta fall vårda patienter med virusorsakad luftvägsinfektion om inte en individuell riskbedömning, utförd av arbetsgivaren, visar att det är olämpligt.

Personal med symtom på virusorsakad luftvägsinfektion

Personal som insjuknar med symtom på virusorsakad luftvägsinfektion ska stanna hemma från arbetet. Återgång i arbete kan ske när personen är förbättrad och feberfri sedan minst ett dygn. Vid tveksamhet kan personen behöva stämna av med sin närmsta chef.